

วิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดี (Economics for Better Living : 999041)

บทที่ ๑๑ จริยธรรมและธรรมาภิบาล

๑๑.๔ จริยธรรมระดับครัวเรือน

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

รศ.ดร. สันติยา เอกอัคร

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์

fecosye@ku.ac.th

๑๑.๔ จริยธรรมระดับครัวเรือน

ครัวเรือนจัดเป็นหน่วยการตัดสินใจที่เล็กที่สุดในระบบเศรษฐกิจ

- ✓ ค่านิยมของบุคคลหรือครัวเรือนจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม
- ✓ จริยธรรมและคุณธรรมระดับบุคคลมีบทบาทสำคัญและเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้นำทิศทางของจริยธรรมในระดับองค์การและสังคม

๑๑.๔ จริยธรรมระดับครัวเรือน

แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards) หมายถึง
จริยธรรมที่สังคมยอมรับ

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้าน
จริยธรรม

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

๑๑.๔ จริยธรรมระดับครัวเรือน

แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards) หมายถึง จริยธรรมที่สังคมยอมรับ

กำหนดจาก ๓ แนวคิดที่สำคัญคือ

- (๑) **มนุษยธรรมนิยม** ถือว่าการกระทำใดๆ ก็ตามที่เป็นไปเพื่อ
พัฒนาคุณภาพมนุษย์จัดว่าถูกต้องหลักจริยธรรม เช่น
การพัฒนาประสิทธิภาพ สติปัญญา ความเป็นธรรม

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

กำหนดจาก ๓ แนวคิดที่สำคัญคือ

(๒) **สัจนิยม** ถือว่าความดีสากลที่ถูกกำหนดโดยศาสนา
จัดว่าเป็นจริยธรรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือโอนอ่อน
ตามผลประโยชน์ที่จะตกอยู่กับผู้ใด

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

กำหนดจาก ๓ แนวคิดที่สำคัญคือ

(๓) *ประโยชน์นิยม* ถือว่าพฤติกรรมใดที่ก่อให้เกิดประโยชน์
ต่อส่วนรวมและสังคมอย่างกว้างขวาง ถือว่าเป็น
มาตรฐานแห่งจริยธรรม

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

มีลักษณะที่สำคัญ ๓ ประการ

ประการแรก มาตรฐานด้านจริยธรรม จะมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสวัสดิการและการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์และ

พฤติกรรมเหล่านี้ สามารถสร้างประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดโทษต่อประชาชนทั่วไป

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

มีลักษณะที่สำคัญ ๓ ประการ

ประการแรก ตัวอย่าง

- ✓ พฤติกรรมสร้างประโยชน์ เช่น การรักษาความสัตย์ความซื่อตรงต่อหน้าที่ การช่วยเหลือผู้อื่น ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ฯลฯ
- ✓ พฤติกรรมที่เป็นโทษ เช่น การทุจริต การลักขโมย การหลอกลวง การทำร้ายผู้อื่น ฯลฯ

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

ประการที่สอง มาตรฐานด้านจริยธรรมมีความสำคัญมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ รวมทั้งความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

ดังนั้น ในการกำหนดหรือควบคุมความประพฤติของบุคคล จำเป็นต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านจริยธรรมมากกว่าสิ่งอื่น

๑๑.๔.๑ มาตรฐานจริยธรรม (Moral Standards)

ประการที่สาม การยอมรับหรือการปฏิบัติตาม
มาตรฐานด้านจริยธรรมขึ้นอยู่กับเหตุผลที่สนับสนุนและ
อธิบาย

แตกต่างไปจากมาตรฐานด้านอื่นๆ เช่น

- กฎหมาย จะถูกกำหนดโดยสภาผู้แทนราษฎร
- มาตรฐานในการประกอบอาชีพ จะถูกกำหนดโดย
สมาคมวิชาชีพ

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

○ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมปัญหาด้านจริยธรรม ใช้หลักสำคัญ ๓ ประการ

(๑) **หลักความพอใจ (utility)** พฤติกรรมดังกล่าวทำให้เกิดความพอใจกับผู้ที่มีประโยชน์ร่วมทุกฝ่ายหรือไม่

การวิเคราะห์พฤติกรรมควรตัดสินด้วยผลกระทบที่เกิดขึ้นว่า

- ✓ ควรเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ✓ ไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น
- ✓ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดอ่อน อาจจะมีการคำนึงถึงความพอใจของผู้มีประโยชน์ร่วมเพียงบางฝ่าย

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

(๒) สิทธิ (rights) พฤติกรรมดังกล่าวเคารพสิทธิของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องหรือไม่

- ✓ มนุษย์ทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรได้รับความเคารพในการตัดสินใจ
- ✓ การกระทำที่ไปกระทบหรือลดรอนสิทธิอันชอบธรรมของบุคคล ถือว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง
- ✓ สิทธิขั้นพื้นฐานในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยปกติมักกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

(๓) ความยุติธรรม (justice) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับหลักความยุติธรรมหรือไม่
ผู้ที่ถูกตัดสินว่าถูกหรือผิดควรคำนึงถึง

- ✓ ความเสมอภาค
- ✓ ความไม่ลำเอียงในการกระจายต้นทุนและประโยชน์ไปยังบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

ตัวอย่าง ผู้บริหารสถาบันการเงินปล่อยสินเชื่อโดยมี
หลักทรัพย์ค้ำประกันไม่เพียงพอ

- (๑) **หลักความพอใจ:** มีความเสี่ยงสูง กระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคาร ส่งผลเสียหายต่อผู้กู้หรือผู้ฝากเงินรายอื่น
- (๒) **สิทธิ:** กระทบสิทธิของผู้กู้รายอื่น สิทธิของผู้ฝากเงิน ผู้ถือหุ้น
- (๓) **ความยุติธรรม:** เกิดความไม่เสมอภาค ความลำเอียงในการกระจายประโยชน์และต้นทุน

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

ปรัชญาเมธี ชาวเยอรมัน Immanuel Kant

(๑) หลักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยให้คำนึงถึงเสมอว่า การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะถูกหลักจริยธรรมก็ต่อเมื่อบุคคลคนนั้นต้องยอมรับการกระทำในทำนองเดียวกันของทุกๆ คน ที่ตกอยู่ในภาวะเช่นเดียวกัน

(๒) หลักที่ว่าอย่าใช้บุคคลเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการ การกระทำใดๆ ก็ตามไม่ควรที่จะไปจำกัดการกระทำของคนอื่นและทำให้เขาต้องตกเป็นผู้เสียหายเปรียบ

๑๑.๔.๒ การวิเคราะห์และวินิจฉัยพฤติกรรมของบุคคลด้านจริยธรรม

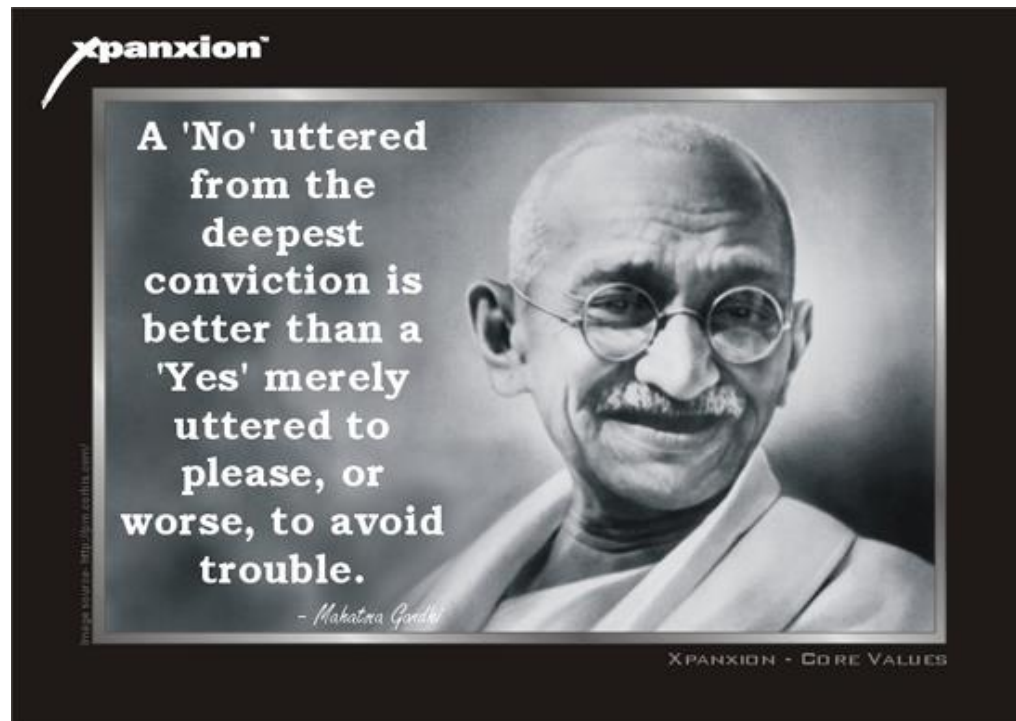
ในทัศนะของ Kant ระบุคุณค่าทางจริยธรรมไว้ดังนี้

“ความดีอันเป็นคุณค่าทางจริยธรรมเป็น
นามธรรม เป็นสิ่งที่จริง เป็นสัจจะในตัวเอง จึง
ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงผลของการประพฤติ ความดี
นั่นเองเป็นเครื่องตัดสิน”

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

มี ๑๐ ประการดังนี้

(๑) ความซื่อสัตย์ (Honesty) พูดความจริง จริ่งใจ ซื่อตรง
ปราศจากอคติ ไม่หลอกลวง ไม่โกหก

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

มี ๑๐ ประการดังนี้

(๒) ความมั่นคง/ความสมบูรณ์ (Integrity) ยึดถือหลักการ
มีเกียรติ มีความกล้าหาญและยอมรับผิด ไม่ตีสองหน้า
ยอมรับผลการตัดสินใจ

จุดประสงค์/เจตนารมณ์:

Purpose

(Why I exist)

Integrity

หลักการ/หลักธรรม:

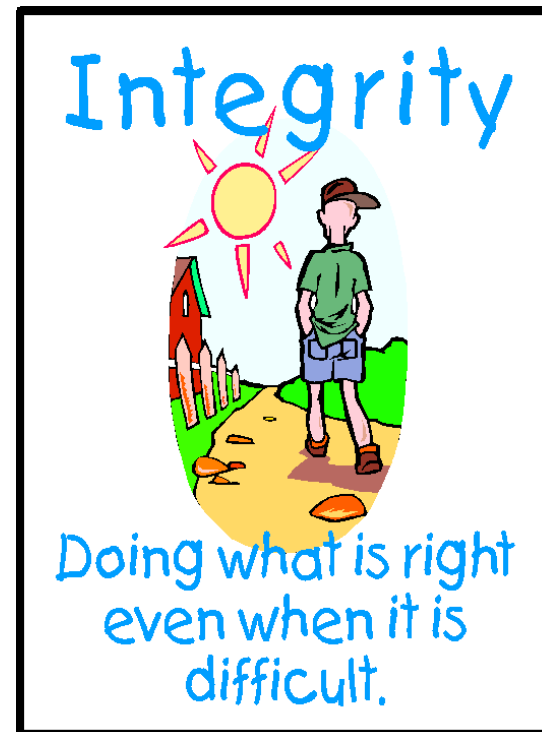
Principle

(What I stand for)

ความตั้งใจ:

Intention

(What I am up to)

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

มี ๑๐ ประการดังนี้

(๓) การรักษาสัญญา (Promise-keeping) ให้คุณค่าต่อความไว้วางใจ ปฏิบัติตามข้อตกลง ไม่นอกลู่มหรือแก้ตัวเพื่อยกเลิกข้อตกลง

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต

มี ๑๐ ประการดังนี้

(๔) ความจงรักภักดี (Fidelity)

ให้ความศรัทธาและความภักดี
ต่อครอบครัว เพื่อน นายจ้างและ
ประเทศชาติ ไม่ใช่หรือ
เปิดเผยข้อมูลลับเพื่อหาประโยชน์

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต

มี ๑๐ ประการดังนี้

(๕) ความยุติธรรม (Fairness) มีความยุติธรรมเปิดใจกว้าง
ตั้งใจรับความผิดพลาดและความเหมาะสม ไม่แสวงหาผล
ประโยชน์จากความผิดพลาดหรือความทุกข์ยากของผู้อื่น

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต

(๖) การเอาใจใส่ต่อผู้อื่น (Caring for others) เอาใจใส่ให้ความกรุณา เมตตา แบ่งปัน ช่วยในสิ่งที่จำเป็น

(๗) ความเคารพต่อบุคคลอื่น (Respect for others) เคารพความเป็นส่วนตัวและสิทธิการตัดสินใจ ด้วยความสุภาพ ความนับพละน ด้วยเกียรติ

(๘) หน้าที่ของพลเมือง (Responsible citizenship) ปฏิบัติตามกฎหมาย ใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตย มีสำนึกทางสังคมและบริการสาธารณะชน

๑๑.๔.๓ หลักจริยธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต

(๙) การแสวงหาคุณงามความดี (Pursuit of Excellence)
แสวงหาความดีในทุกเรื่อง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
และอาชีพ ขยันหมั่นเพียร น่าเชื่อถือ มีความพยายามปฏิบัติงาน
เต็มความสามารถ แสวงหาความรู้และมีการเตรียมตัวที่ดี

(๑๐) ความรับผิดชอบ (Accountability) ยอมรับที่จะรับ
ผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลที่เกิดขึ้น เป็นแบบอย่าง
สำหรับผู้อื่น สร้างความสามัคคีและความน่าเชื่อถือให้กับ
ครอบครัว องค์กร วิชาชีพ และรัฐ

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๑ จริยธรรมและกฎหมาย

กฎหมาย (laws) หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ ถูกประมวลขึ้นอย่างเป็นทางการในการที่จะห้ามหรือ อนุญาตให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

การกระทำที่ถูกลงโทษอาจจะสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับหลักจริยธรรมหรือศีลธรรมก็ได้

แต่โดยทั่วไปแล้วการบัญญัติกฎหมายควรอยู่บน พื้นฐานของมาตรฐานจริยธรรมของสังคมนั้น

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๑ จริยธรรมและกฎหมาย

- ✓ โดยทั่วไปแล้วการบัญญัติกฎหมายควรอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานจริยธรรมของสังคมนั้น
- ✓ ถ้ากฎหมายสอดคล้องกับจริยธรรมมาก สังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- ✓ ถ้าผู้ตรากฎหมายไม่คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรม สังคมจะมีปัญหา เศรษฐกิจและการเมืองขาดเสถียรภาพ

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๑ จริยธรรมและกฎหมาย

➤ การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎหมายไม่เป็นสิ่งที่เพียงพอสำหรับ
มาตรฐานด้านจริยธรรม

เช่น การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุที่อาจจะถึงแก่ชีวิต

การปฏิบัติที่เป็นสองมาตรฐาน

ผลประโยชน์ทับซ้อน

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๒ จริยธรรมและมารยาท

มารยาท หมายถึง พฤติกรรมที่ได้รับการยอมรับ
ในสังคม หรือความสุภาพ อ่อนโยน ของบุคคลต่อ
ผู้อื่น เมื่อพิจารณาจากกิริยามารยาทแล้วสังคมก็จะ
ตัดสินว่า เป็นพฤติกรรมที่ “ดี” หรือ “ไม่ดี”

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๒ จริยธรรมและมารยาท

การกระทำที่ “ถูก” หรือ “ผิด” เหล่านี้ เป็นคำพูดที่แสดงถึงการตัดสินเกี่ยวกับกิริยา ท่าทาง หรือคำพูด ไม่ใช่การชี้ขาดลงไปว่า “ถูก” หรือ “ผิด” หลักจริยธรรม

๑๑.๕ จริยธรรมระดับชุมชนและสังคม

๑๑.๕.๓ จรรยาบรรณวิชาชีพ

(Professional code of ethics)

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติ
ที่ผู้ประกอบการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น
เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียงและฐานะ
ของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็
ได้

๑๑.๕.๓ จรรยาบรรณวิชาชีพ

โดยทั่วไปแล้วสมาชิกของวิชาชีพนั้นๆ จะมีความ
เข้าใจและยอมรับร่วมกันที่จะปฏิบัติตามจรรยาบรรณที่
กำหนดขึ้น ถ้าหากว่าทำผิดจรรยาบรรณก็จะไม่ได้รับ
การยอมรับจากผู้อยู่ในวงการวิชาชีพเดียวกัน

ในกรณีที่มีผู้กระทำผิดจรรยาบรรณ ความ
รุนแรงในการลงโทษก็แตกต่างกันออกไป

๑๑.๕.๓ จรรยาบรรณวิชาชีพ

จรรยาบรรณวิชาชีพมีความแตกต่างไปจากกฎหมาย

(๑) จรรยาบรรณวิชาชีพเกิดจากความต้องการของกลุ่ม
ผู้ที่อยู่ภายในวงวิชาชีพด้วยความสมัครใจ

(๒) จรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอุดมคติสูงกว่าข้อบังคับ
ของกฎหมาย

กฎหมายเป็นข้อบังคับขั้นต่ำที่ทุกคนต้อง
ปฏิบัติตาม

